

Handläggare
Leif Styfberg

Till
Arbetsmarknadsnämnden
den 19 juni 2018

Ärende 10

Förslag till riktlinjer för kommande upphandling av kommunal vuxenutbildning (komvux)

Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar godkänna att förvaltningen arbetar med kommande upphandling utifrån riktlinjerna i detta tjänsteutlåtande

Arjun Bakshi
arbetsmarknadsdirektör

Bengt Jönsson
avdelningschef
Vuxenutbildning Stockholm

Sammanfattning

Cirka 85 procent av stadens kommunala vuxenutbildning bedrivs av upphandlade aktörer. Samtliga nuvarande avtal går ut den 31 december 2018 men kan förlängas med tre gånger sex månader, dock längst till den 30 juni 2020. En ny upphandling behöver påbörjas under 2018. Förvaltningen har därför tagit fram detta förslag till riktlinjer för det fortsatta upphandlingsarbetet.

Vuxenutbildningen står inför stora utmaningar och ett delvis breddat uppdrag med nya målgrupper av kortutbildade, varav en större grupp nyanlända som staden nyligen tagit emot. Förvaltningens bedömning är att en stor del av gruppen har behov av stora anpassningar av utbildningarna och många behöver möjligheter att läsa sfi kombinerat med grundläggande och gymnasiala kurser. Därför föreslås införandet av anpassade utbildningar. Det handlar dels om en grundutbildning för kortutbildade, dels om kombinationsutbildningar. Målgruppen utgörs av nyanlända som omfattas av utbildningsplikt, men även andra kortutbildade varav utlandsfödda som inte ingår i etableringen utgör en stor del. Till det kommer en mindre grupp elever som av olika psykosociala skäl behöver anpassad utbildning i form av specialpedagogiska kurser. Unga som tidigt hoppat av skolan utgör även en viss del av målgruppen.

Förvaltningen bedömer att ca 10-20 procent av komvux verksamhet inom ett par år kommer att vara anpassad utbildning.

För att staden ska kunna erbjuda anpassad utbildning i större skala krävs, enligt förvaltningens bedömning, ökade resurser, ett begränsat antal enheter som bedriver anpassad undervisning, viss geografisk styrning, flexibla upphandlingsformer och en utökad tidig kartläggning. För att skolorna ska klara uppdraget krävs ett nytt ersättningssystem och andra ersättningsnivåer. Förvaltningen föreslår att förvaltningen får i uppdrag att tillsammans med SLK se över ersättningssystemet.

Förvaltningen har redan i viss mån påbörjat en omställning för att kunna erbjuda anpassade utbildningar, t ex för den grupp nyanlända som omfattas av utbildningsplikt. Med nuvarande avtal kan förvaltningen dock endast erbjuda anpassad utbildning inom egen regi. Exempel på detta är olika typer av kombinationsutbildningar.

Omfattningen av anpassad utbildning beräknas öka. Därför avser förvaltningen att inför kommande upphandling utreda vilka möjligheter egen regi har att bedriva anpassad utbildning och vilket behov det finns av upphandling.

Den nuvarande avtalsmodellen har visat sig ha både för- och nackdelar. Förvaltningen bedömer därför att vissa justeringar behöver göras inför kommande upphandling. Bland annat föreslås klara och tydliga riktlinjer för tillsyn och uppföljning, skärpning av möjligheten till åtgärder vid avsteg från avtalet, och att såväl antalet leverantörer som antalet skolenheter ska begränsas. Det är särskilt viktigt att antalet enheter som erbjuder anpassad utbildning är begränsat så att resurserna samlas och eleverna kan få det stöd de behöver. När det gäller anpassad utbildning är det också viktigt att kunna styra lokaliseringen.

De utmaningar vuxenutbildningen står inför med ständigt nya uppdrag och en växande grupp elever med behov av stora anpassningar kräver upphandlingsformer som möjliggör stor flexibilitet så att verksamheten snabbt kan ställas om, nya arbetsmodeller prövas och samarbeten utvecklas. Förvaltningen konstaterar att varken LOU eller auktorisation lever upp till dessa krav.

Beslut när det gäller val av upphandlingsmodell kommer att fattas inom ramen för arbetet med det uppdrag i budget för 2018 som arbetsmarknadsnämnden har att tillsammans med kommunstyrelsen

utreda förutsättningarna och utveckla formerna för upphandling av leverantörer av kommunal vuxenutbildning.

Bakgrund

Vuxenutbildningen har under många år spelat en stor roll för att möjliggöra för människor att komma vidare i livet. Komvux växte fram i en annan tid och utvecklades för en annan målgrupp. Då fanns ett behov av vidareutbildning i de stora grupper som bara gått folkskola. Utbildningen bygger på innehållet i ungdomsskolan och en grundförutsättning är att eleverna har kunskaper om det svenska samhället och den svenska kulturen när de börjar sina studier. Utbildningen är dessutom komprimerad jämfört med grundskolan och gymnasieskolan vilket ställer stora krav på studiedisciplin och studieteknik samt eget ansvar hos eleverna.

Idag står samhället inför nya utmaningar som kräver nytänkande och ett aktivt, medvetet agerande. Med en arbetsmarknad som har svårt att hitta välutbildad arbetskraft samtidigt som en ökande andel av de arbetslösa står långt från arbetsmarknaden ser allt fler utbildning som en förutsättning för inträde på arbetsmarknaden. Vuxenutbildningen står mer än någonsin i fokus. Uppdraget förskjuts alltmer mot att bli ett verktyg inom arbetsmarknadspolitiken. Förväntningarna är stora på att komvux ska erbjuda adekvat utbildning till de berörda grupperna. Dessutom är ambitionen att påskynda integrationsprocessen för nyanlända genom att redan tidigt under sfi-studierna erbjuda eleverna andra utbildningar inom vuxenutbildningen, utbildningar som tidigare erbjöds först när eleverna klarat sfi-utbildningen och redan hade relativt goda kunskaper i svenska.

Från 1 januari 2018 förändrades arbetsförmedlingens arbete med nyanlända. I samband med det infördes *utbildningsplikt för nyanlända med kort utbildning*. Den innebär att alla nyanlända som tar del av arbetsförmedlingens etableringsinsatser och bedöms vara i behov av utbildning för att bli anställningsbara ska anvisas till reguljär utbildning, i första hand studier i sfi i kombination med studier på grundläggande eller gymnasial komvux.

Andra åtgärder som visar vilka förväntningar som ställs på vuxenutbildningen är inrättandet av *studiestartsstödet* i juli 2017 och den ökade satsning regeringen gör på statligt finansierade yrkesutbildningar med 1 100 nya platser inom Yrkeshögskolan och 7 750 inom Yrkesvux.

Också de s.k. *etableringsjobben* som införs efter överenskommelse mellan regeringen, LO, Unionen och Svenskt näringsliv kommer att påverka komvux då sfi, annan reguljär utbildning samt validering ska kunna komplettera anställningarna.

Det allra senaste som kan komma att beröra vuxenutbildningen/sfi är förslaget om *språkplikt*. Ytterligare ett uppdrag som visar vikten av en flexibel vuxenutbildning som snabbt kan göra förändringar.

Flera aktuella utredningar har också uppdrag som inom en relativt snar framtid kan komma att påverka komvux. Utredningen *Översyn av mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända* föreslår att kommunerna ska få ett större ansvar för vissa asylsökande redan under asyltiden. En annan utredning *En väl anpassad vuxenutbildning* har i uppdrag att undersöka behov av förändringar i regleringen av komvux och sårvox. Utredningen *En väl utvecklad studie- och yrkesvägledning* har i uppdrag att föreslå åtgärder för att ge alla elever möjlighet att göra väl övervägda utbildnings- och yrkesval.

Beredskap för lågkonjunktur

Erfarenhet från tidigare säger att antalet sökande till vuxenutbildningen kommer att öka när det blir lågkonjunktur och arbetsmarknaden hårdnar. Det kommer då att handla om både kortutbildade som behöver höja sin kompetens och de som vill yrkesväxla. Detta kräver ett beredskapstänkande.

Yttre förutsättningar

Komvux regleras i hög grad av nationella styrdokument vilket innebär att kursutbudet och kursernas utformning – kursplanerna – inte går att påverka mer än ytterst perifert. Det går inte att skapa nya egna kommunala komvuxkurser. Erfarenheten visar också att lokala kurser utanför komvux med intyg i stället för betyg inte har något större värde på arbetsmarknaden och riskerar att lura eleverna. Förvaltningen är därför av den uppfattningen att de utbildningsåtgärder som görs ska kunna leda till betyg och vara påbyggnadsbara. Det gäller inte minst de utbildningar som görs inom ramen för kompetensutvecklingen av stadens anställda.

De olika kurserna inom grundläggande och gymnasial komvux ger ett antal studiestödspoäng och dessa är i sin tur underlag för Centrala Studiestödsnämnden. För att få fullt studiemedel måste en elev läsa 20 studiestödspoäng per vecka. Det betyder att en kurs på 100 poäng ska läsas på fem veckor för en heltidsstuderande. Ett problem är att hänsyn endast tas till poängen och att en kommun

inte kan bestämma att elever som behöver mera tid kan få studera i långsam takt med fullt studiemedel. Om eleven väljer att läsa på halvfart utgår endast halva ersättningen.

Det kommunen kan påverka är hur många lärarledda timmar en kurs har. Det går naturligtvis att lägga ut fler lärarledda timmar än idag men det innebär en ökad kostnad.

Idag får stadens elever som läser på olika kombinationsutbildningar sfi och yrke, fler lärarledda timmar än praxis.

Stadens kommunala vuxenutbildning

Komvux (kommunal vuxenutbildning) är indelat i sfi (kommunal utbildning i svenska för invandrare), grundläggande och gymnasial komvux.

Verksamheten är omfattande. Under 2017 studerade 47 000 personer i komvux: 20 800 i sfi och 26 200 på grundläggande och gymnasial nivå. Antalet elever ökar vilket till stor del beror på det stora antalet flyktingar staden tagit emot. Dessutom har ett antal anställda i staden deltagit i kurser inom komvux för att öka kompetensen och stärka sin ställning på arbetsmarknaden.

Staden har ett övergripande tydligt mål för vuxenutbildningen, nämligen **en vuxenutbildning för alla**. I budget 2018 betonas vikten av att vuxenutbildningen anpassas och utvecklas med tanke på hur målgruppen förändrats. Personer som har en utsatt position på arbetsmarknaden är prioriterade och särskilda satsningar ska göras på insatser för kortutbildade, unga utanför och nyanlända. Kvinnor som står långt från arbetsmarknaden ska prioriteras. Arbetet med uppsökande studie- och yrkesvägledning riktad mot dessa grupper ska utvecklas. Möjligheterna till stöd under studierna ska öka.

Möjligheten att läsa sfi i kombination med yrkesutbildning eller teoretiska kurser inom vuxenutbildningen ska stärkas och byggas ut.

Arbetsmarknadsförvaltningen ska samverka med utbildningsförvaltningen kring olika utbildnings- och sysselsättningsinsatser för gymnasieelever som riskerar att hamna utanför arbetsmarknaden. Det ska finnas en sammanhållen väg från utbildningsförvaltningens språkinträdning vidare till komvux för de ungdomar som inte uppnår gymnasiekompetens.

Vuxenutbildningen ska också utvecklas som strategisk aktör inom stadens egen kompetensförsörjning. Fler anställda ska ges chansen att bli behöriga i sina yrken.

Ärendet

Cirka 85 procent av stadens komvux bedrivs av upphandlade utbildningsanordnare. Inom sfi svarar egen regi för ca 10 procent av verksamheten och fem externa utbildningsanordnare för resterande 90 procent. När det gäller grundläggande och gymnasial kommunal vuxenutbildning står egen regi ca 20 procent av utbildningen medan 15 externa utbildningsanordnare står för 80 procent. Fyra av stadens gymnasieskolor bedriver också yrkesutbildningar inom komvux.

Nuvarande avtal med de externa leverantörerna angående komvux går ut den 31 december 2018 men kan förlängas med tre gånger sex månader, dock längst till den 30 juni 2020.

Arbetet med den senaste upphandlingen av vuxenutbildning var tidsödande och resurskrävande på grund av ett antal överprövningar. Det påbörjades under 2014 och avslutades först den 23 april 2018.

Förvaltningens slutsats är att en ny upphandling måste starta i god tid för att nya avtal ska kunna vara på plats senast den 1 juli 2020. Därför har ett omfattande analysarbete genomförts under 2018. Fokus har i hög grad legat på två frågor dels de utmaningar det breddade uppdraget för vuxenutbildningen, dels konflikten mellan det rigida upphandlingsregelverket och de krav på flexibilitet dagens vuxenutbildning ställer.

Resultatet av analysarbetet är de förslag till riktlinjer som presenteras nedan i Förvaltningens utredning och som förvaltningen föreslår ska gälla för det fortsatta upphandlingsarbetet.

En ambition är att i framtiden så långt möjligt undvika överprövningar. Förvaltningen har i budget för 2018 i uppdrag att i samråd med kommunstyrelsen utreda förutsättningarna och utveckla formerna för upphandling av leverantörer av kommunal vuxenutbildning. Val av upphandlingsform kommer att beslutas inom ramen för det uppdraget. I detta tjänsteutlåtande belyses dock de upphandlingsalternativ som finns idag.

Förvaltningens utredning

En majoritet av de studerande på komvux klarar utbildningarna som de är utformade idag. Det rör sig om elever som söker sig till utbildningen för att läsa in en eller ett par kurser för att komma in på en särskild högskoleutbildning eller söker till en yrkesutbildning för att byta yrke. De flesta i den här gruppen är relativt självgående och kan ta till sig den information om utbildningarna som finns på

webben och kontaktar Vuxenutbildningscentrum om de behöver extra hjälp eller vägledning. Förvaltningen bedömer att det handlar om 80-90 procent av eleverna inom komvux. Vuxenutbildningen fungerar enligt förvaltningens bedömning i huvudsak bra. Det finns ett stort och varierat kursutbud med många flexibla lösningar.

Uppdraget för stadens vuxenutbildning blir dock allt mera komplext. En växande andel av eleverna på komvux är kortutbildade och allt fler har ett annat modersmål än svenska.

Behov av anpassad utbildning

Förvaltningens erfarenheter är att det krävs omfattande anpassningar av befintliga utbildningar för att utlandsfödda med kort utbildning ska kunna klara kursmålen inom rimlig tid, att det inte räcker med mindre anpassningar.

För att leva upp till målet *ett komvux för alla* behövs **olika nivåer av anpassning** och stöd så att varje sökande kan erbjudas en utbildning som svarar mot dennes behov och förutsättningar. Samma kursplaner och samma kursmål ska gälla för en och samma utbildning men upplägg och resurser i form av lärare och olika former av stöd variera så att även de elever som har störst svårigheter ska kunna nå kursmålen.

Anpassningar inom ramen för ordinarie utbildning

En del elever behöver extra stöd för att kunna klara kursmålen. Det kan handla om elever som på grund av funktionsnedsättning behöver olika hjälpmedel och elever som på grund av vissa språksvårigheter behöver språkstöd. Enligt avtalen ska utbildningsanordnarna sätta in olika stödåtgärder för att elever med särskilda behov ska kunna delta i kurserna och klara kursmålen.

Vissa elever behöver genomgripande anpassningar för att kunna tillgodogöra sig kursinnehållet. I de fall det handlar om enstaka elever är lösningen oftast att sätta in olika stödåtgärder inom ramen för ordinarie kursutbud. I de fallen samarbetar Studieteamet med skolorna kring lämpliga insatser.

När ett större antal elever behöver genomgripande anpassningar är förvaltningens bedömning att det är bättre att skapa särskilda anpassade utbildningar.

Anpassade utbildningar – målgrupper och kursutbud

Huvudparten av de elever som behöver anpassad utbildning är utlandsfödda. Med anpassad utbildning avser förvaltningen sfi på studieväg 1 samt sfi på studieväg 2 och 3 om studierna kombineras

med kurser på grundläggande och eller gymnasial nivå, främst gymnasiala yrkesutbildningar. Också de kurser på grundläggande och gymnasial nivå som vänder sig till elever som läser sfi är anpassade utbildningar. Förvaltningen bedömer att det handlar om 10-20 procent av eleverna inom komvux.

Sfi studieväg 2 och studieväg 3 är reguljära utbildningar för de elever som enbart läser sfi.

Ytterligare en grupp som behöver anpassad utbildning i särskilt utformade utbildningar är de *elever som ligger i gråzonen mellan sörvux och grundläggande och gymnasial komvux*, en annan den grupp *elever som trots stora anpassningar och fördjupad kartläggning och vägledning inte kan studera i stora grupper och normal studietakt*. Det kan handla om psykosociala orsaker och om funktionsnedsättning, inte sällan i kombination. Förvaltningen bedömer att det rör sig om 100-200 elever men det är en grupp som växer.

Anpassade utbildningar kan i vissa fall behövas även för unga kortutbildade som tidigt hoppat av skolan och som behöver utbildning men inte kan tänka sig utbildning i traditionella former.

Redan idag finns anpassade utbildningar i minde omfattning. Inom sfi erbjuds elever som av olika psykosociala skäl inte kan delta i ordinarie verksamhet undervisning på Alternativ sfi. På försök bedrivs även kombinationsutbildningar där sfi-elever läser gymnasiala yrkesutbildningar med mycket stöd. Åsö vuxengymnasium erbjuder specialpedagogiska kurser för elever som inte kan studera i stora grupper och normal studietakt.

De utlandsfödda utgör en heterogen grupp varför behoven av anpassning varierar inom gruppen men för en stor grupp är anpassningar en förutsättning för att de tidigt ska kunna delta i utbildningsinsatser som påskyndar integrationsprocessen.

Arbetet med att utveckla och utforma kursupplägg som är lämpliga för de grupper förvaltningen identifierat är ett omfattande uppdrag som bara påbörjats och kommer att ta tid. Det betyder att de förslag på utbildningar som här ges får ses som uttryck för förvaltningens ambitioner, inte som färdiga eller heltäckande lösningar.

Det är de två första grupperna nedan som regeringen i första hand avsåg när de införde utbildningsplikt för nyanlända inom etableringen med kort utbildning.

Utlandsfödda med mycket kort utbildning eller helt utan formell utbildning. Det handlar om personer som inte är funktionellt läs- och skrivkunniga och som saknar kunskaper i viktiga skolämnen som matematik och omvärlden. De har ett stort behov av rena faktakunskaper och av att lära sig ett antal begrepp. Därtill kommer att de ofta saknar träning i abstrakt tänkande och den typ av resonering som genomsyrar utbildningssystemet. Många av dem har dessutom brister i läs- och skrivförmågan, inte bara på svenska utan också på sitt modersmål.

För dessa elever föreslås en grundskoleinspirerad *grundutbildning för kortutbildade*. Det handlar i första hand om elever på studieväg 1 och de elever på studieväg 2 med kortast utbildning, de som har 0-9 års skola. Tanken är att de ska erbjudas svenska kombinerat med studier i matematik, omvärldskunskap etc.

Målgruppen beräknas utgöra 15-20 procent av antalet sfi-studerande. Under 2017 utgjordes gruppen av ca 3 400 personer. Det var ca 1 100 personer som läste på studieväg 1. 68,3 procent av dem var kvinnor och av dem var 38,4 procent under 40 år. Bland männen var 52,5 procent under 40 år. Inom studieväg 2 handlade det om ca 2 300 elever eller knappt 25 procent av gruppen. 52,1 procent av dem är män. En majoritet av eleverna kommer från Afrika och Asien.

Förvaltningen bedömer att det är ett viktigt led i arbetet mot ökad jämställdhet och integrering att skapa en anpassad grundutbildning för denna grupp som står långt från arbetsmarknaden.

Utlandsfödda med en utbildningsbakgrund i spannet mellan högstadie- och gymnasiekompetens utgör en majoritet av eleverna på sfi. De läser oftast på studieväg 2 och många av dem har relativt goda förutsättningar att snabbt integreras om det sätts in rätt insatser. För dessa föreslår förvaltningen att det ska skapas olika anpassade *kombinationsutbildningar* där sfi-studier kombineras med studier på grundläggande nivå eller gymnasiala yrkesutbildningar.

Unga utan gymnasiekompetens. En viktig grupp inom studieväg 1 och studieväg 2 är de ungdomar som förvaltningen tar över när de lämnar utbildningsförvaltningens olika introduktionsprogram, särskilt de som kommer från språkinstruktionen. Många av dessa ungdomar behöver anpassad undervisning och kan delta i grundutbildning för kortutbildade och/eller någon

kombinationsutbildning. Även för svenskfödda unga som saknar gymnasiekompetens behövs fortsatt utveckling av alternativa utbildningsformer, kombinationsutbildningar eller utbildningar med ett utbyggt särskilt stöd.

I det uppsökande arbete som bedrivs för att rekrytera såväl unga utanför skola och arbetsmarknad som kvinnor som står utanför arbetsmarknaden är det viktigt att kunna erbjuda utbildningar som svarar mot deras behov. Också här bedömer förvaltningen att grundutbildning för kortutbildade i många fall kommer att vara en lämplig insats.

Också **för utlandsfödda med gymnasiekompetens eller högskoleutbildning** krävs det anpassningar om de ska klara att läsa grundläggande eller gymnasiala kurser parallellt med svenskstudierna eftersom språkkunskaperna inte räcker för att delta i ordinarie kurser.

Det är avgörande att de anpassade utbildningar som skapas är uppbyggda av moduler så att de går att läsa sammanhållet men också i etapper för den som arbetar på deltid eller för den som behöver göra uppehåll för praktik eller arbete.

En annan fördel med ett sådant modulsystem är att enskilda moduler också kan användas inom ramen för de utbildningssatsningar som erbjuds jobbtorgsaspiranter och olika anställda i staden. Dessa satsningar på att öka kompetensen hos de anställda i staden är ett sätt att stärka jämställdheten – kvinnor inom t ex äldreomsorgen får en chans att förbättra sin position på arbetsmarknaden genom att läsa riktiga komvuxkurser,

För att underlätta studierna för de utlandsfödda är det angeläget att pröva olika sätt att arbeta med modersmålsstöd och att utveckla riktlinjer för när och hur modersmålet kan användas för att stödja inlärningsprocessen.

När det gäller **elever i gränlandet mellan särvox och övrig vux** och **elever som inte klarat att studera i stor grupp och i normal studietakt** föreslår förvaltningen att Åsö vuxengymnasium får i uppdrag att öka antalet platser inom specialpedagogiska utbildningar inom grundläggande komvux och att förvaltningen utreder vilka andra lösningar komvux ska erbjuda.

Förvaltningen har i mindre skala redan påbörjat utvecklingen av anpassade utbildningar. Med nuvarande avtal kan förvaltningen

dock endast erbjuda anpassad utbildning inom egen regi. Avtalen med externa leverantörer tillåter inte omförhandlingar eller justeringar. Innan nya avtal är på plats kan anpassad utbildning därför endast bedrivas i begränsad omfattning.

Förutsättningar för införandet av anpassade utbildningar

Det finns några förutsättningar som måste uppfyllas för att förvaltningen ska kunna införa anpassad utbildning i lite större skala, nämligen

- ökade resurser
- begränsat antal enheter
- geografisk styrning
- flexibla upphandlingsformer
- en förbättrad tidig och djupare kartläggning

Ökade resurser

De här föreslagna anpassningarna ställer krav på resurser. Lärartätheten måste vara större och det måste finnas tillgång till modersmåls lärare/modersmålsstödare på flera språk, speciallärare, kuratorskompetens, coacher och/eller studie- och yrkesvägledare. Antalet lärarledda timmar måste vara fler än i gängse kurser.

Ersättningssystemen inom grundläggande och gymnasial komvux är inte anpassade till de krav som en anpassad utbildning ställer och behöver därför ses över. För att skolorna ska kunna genomföra anpassad undervisning krävs även andra ersättningsnivåer..

För att få en uppfattning om vilka kostnader det kan handla om för anpassad utbildning har förvaltningen utgått från den ersättning som idag utgår för de anpassade försöksutbildningarna *sfi i kombination med yrke*. Det handlar om en ersättning som motsvarar 150 procent av ordinarie ersättning. För en anpassad utbildning som utgör 15-20 procent av hela komvux skulle den extra kostnaden bli 50 procent eller 30-40 miljoner per år.

Förvaltningen har inte utvärderat ersättningssystemet för försöksverksamheten med kombinationsutbildningarna men har för avsikt att göra en fördjupad kostnadsanalys av varje utbildningskoncept. Förvaltningen föreslår att förvaltningen får i uppdrag att tillsammans med SLK se över ersättningssystem och ersättningsnivåer för anpassad utbildning och eventuellt justera schablonerna.

Det handlar om stora summor men det kostar också staden stora pengar att människor hamnar utanför och lever på bidrag. En elev som redan under sfi-tiden påbörjar en yrkesutbildning kan vara klar

med både sfi och yrkesutbildningen på mellan ett och ett halvt och två år. Om samma elev först skulle ha läst sfi och sedan gått yrkesutbildningen hade det tagit mellan två och ett halvt och tre och ett halvt år. Kostnaderna för utbildningen blir något större men ett snabbare inträde på arbetsmarknaden innebär en vinst för både för individen och staden, likaså eventuella minskade kostnader för försörjningsstöd. Det är också värt att notera den stora skillnad som finns i jämförelse med elevpengen för barn och ungdomar. Behoven hos de vuxna är ofta lika stora och resurskrävande.

Begränsat antal enheter

För att hålla kostnaderna nere och utnyttja resurserna maximalt är det viktigt att begränsa antalet enheter som bedriver anpassad utbildning. Om verksamheten bedrivs på för många ställen är risken att varje enhet har så liten ekonomisk resurs att de inte kan erbjuda den grad av anpassning som eftersträvas.

Geografisk styrning

Det är av största vikt att de enheter som erbjuder anpassad utbildning har en sådan geografisk spridning att den är tillgänglig oavsett var i staden eleverna bor.

Flexibla upphandlingsformer

Kraven på de anpassade utbildningarna är stora. Det handlar om ett nytt sätt att bedriva vuxenutbildning vilket kräver innovativt tänkande och ett utvecklande/utforskande arbetssätt. Idag finns inget färdigt koncept. Verksamheten ska kunna förändras, olika lösningar och arbetssätt prövas. Den måste vara omställningsbar. De utbildningar som beskrivs finns ju bara till viss del – mycket är fortfarande på idéstadiet. Det är därför angeläget att kunna bedriva en aktiv försöks- och utvecklingsverksamhet under lång tid framöver.

Kartläggning och vägledning

Det är lika viktigt att kartläggnings- och vägledningsprocessen anpassas efter de sökandes behov och förutsättningar som själva utbildningen. Alla ska ha rätt till kartläggning och vägledning utifrån sina kunskaper och förutsättningar.

I alla styrdokument betonas vikten av kartläggning av den sökandes kompetens och en fördjupad vägledning för framgångsrika studier. Detta är särskilt viktigt för utlandsfödda och de som är kortutbildade. Hur mycket information och vägledning de behöver och på vilket sätt varierar varför det måste finnas olika möjligheter. Erfarenheterna visar att det bland elever med dålig skolbakgrund och/eller negativa erfarenheter av tidigare skolgång finns ett

samband mellan vägledningsinsatser inför studier och lyckade studieresultat och färre avhopp.

Förvaltningen har påbörjat ett utvecklingsarbete för att tidigare identifiera elever som behöver stöd och/eller anpassad undervisning. När det gäller sökande till sfi planeras en utökning av de inledande insatserna för framför allt elever på studieväg 1 och studieväg 2

Egen regi och dess framtida roll

Egen regi har en viktig roll att spela inom stadens vuxenutbildning. Det är genom den arbetsmarknadsförvaltningen kan pröva nya arbetsformer och på så sätt leda den pedagogiska utvecklingen. Likaså är det inom egen regi förvaltningen snabbt kan starta nya verksamheter i samband med nya uppdrag eller förändringar.

En annan uppgift för egen regi är att ha verksamhet i de områden där eleverna har extra stora behov av samhälleligt stöd och där samverkan med stadsdelsförvaltningar, arbetsförmedling och näringslivet därför är extra viktig. Vuxenutbildning Söderort och Vuxenutbildning Järva är skolor som uppfyller det kravet. Det är också genom egen regi Vuxenutbildning Stockholm kan garantera att kurser med få sökande kommer till stånd.

Egen regi har lokaler på flera ställen i staden: Äso vuxengymnasium på Södermalm, Vuxenutbildning Söderort i Vårberg och Vuxenutbildning Järva i Rinkeby och Alternativ sfi på Gärdet. Därtill kommer Lärvox som har sina lokaler på Södermalm. Gymnasiala yrkesutbildningar bedrivs på uppdrag av förvaltningen på fyra av stadens kommunala gymnasieskolor. Förvaltningen diskuterar med utbildningsförvaltningen om ett utökat samarbete kring gymnasiala yrkesutbildningar och har för avsikt att inom ramen för upphandlingsarbetet se vilka gymnasiala yrkesutbildningar stadens gymnasieskolor kan bedriva under kommande avtalsperiod.

Egen regi svarar för ungefär 15 procent av stadens komvux samt all sörvux. Dessutom står den för en stor del av de uppdragsutbildningar som fack- och stadsdelsförvaltningar köper för kompetensutveckling av anställda – både fast och tillfälligt anställda – och vissa praktikanter.

Egen regi och anpassad utbildning

En stor utmaning för egen regi är de krav utbildningsplikten ställer på staden att erbjuda anpassad utbildning eftersom det endast är

egen regi som under innevarande avtalsperiod kan erbjuda sådan utbildning.

Med utgångspunkt från lokalsituationen är det nödvändigt att förvaltningen ser över egen regis kursutbud och eventuellt gör vissa omprioriteringar för att under denna avtalsperiod kunna svara mot det behov som finns av anpassad utbildning.

Inför kommande upphandling avser förvaltningen att göra en utredning om vilka möjligheter egen regi har att bedriva anpassad utbildning och vilka behov det finns av upphandling.

Förslag till ny avtalsmodell

Den nuvarande avtalsmodellen har både för- och nackdelar. En stor fördel har varit att överlämna den myndighetsutövning som tillhör rektors uppgifter till utbildningsanordnarna, en annan att det finns specialpedagogisk kompetens ute i verksamheterna. Det rigida regelverket som hindrar flexibla lösningar och snabba omställningar till förändringar i omvärlden är den största nackdelen. Det är dock i första hand beroende på lagstiftningen och därför svårare att påverka. En annan nackdel är det stora antalet skolenheter vilket lett till att många grundläggande och gymnasiala kurser inte kunnat starta då utbudet varit för stort.

Förvaltningen föreslår att den nuvarande avtalsmodellen justeras på vissa punkter.

Arbetsmarknadsnämnden föreslås även fortsättningsvis anlita *utbildningsanordnare med betygsrätt* och överlämna till dem *den myndighetsutövning som tillhör rektors uppgifter* i Skollagen (2011:1108) och förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning och den myndighetsutövning som gäller lärarna.

Ansvarsfördelningen mellan arbetsmarknadsförvaltningen och utbildningsanordnaren bör med vissa justeringar vara densamma när det gäller ledningen av det dagliga arbetet, studie- och yrkesvägledning och den specialpedagogiska insatsen. När det gäller *nyckelpersonerna* är bedömningen att det behövs vissa förstärkningar särskilt på de enheter där anpassad undervisning bedrivs. Förvaltningen avser att under det fortsatta arbetet inför kommande upphandling fastställa riktvärden för antalet rektorer och studie- och yrkesvägledare samt den specialpedagogiska kompetens som ska finnas.

85 procent av eleverna i komvux studerar hos en upphandlad utbildningsanordnare men staden är huvudman för hela verksamheten. Det har därför inom förvaltningen talats om vikten av att skapa *Ett Vuxenutbildning Stockholm* där även de upphandlade leverantörerna involveras i planerings- och utvecklingsarbetet. En förutsättning för en ökad samverkan är att det finns resurser för personal hos de upphandlade leverantörerna att delta i olika utvecklingsåtgärder. Förvaltningen avser därför att i kommande avtal skriva in att en del av ersättningen ska reserveras för gemensamt utvecklingsarbete i förvaltningens regi.

När det gäller *tillsyn och uppföljning* är det viktigt att det finns klara och tydliga riktlinjer för de som ansvarar för detta så att alla utbildningsanordnare behandlas likvärdigt. Detta är särskilt viktigt när det gäller uppföljningen av de mervärden anordnarna garanterat i sina anbud. Förvaltningen avser att förstärka och förtydliga regelverket kring *Åtgärder vid avsteg från avtalet*. Intagningsstopp som idag kan införas vid bristande avtalsuppfyllnad som kvarstår fyra veckor efter skriftlig erinran ska kunna införas tidigare om bristen är allvarlig.

En *differentiering av kraven på tjänsten* bör göras utifrån de specifika behov de olika anbudsområdena ställer på utbildningsanordnarna t ex kravet på antalet rektorer.

Flexibilitet är ett av vuxenutbildningens ledord. Därför måste flexibiliteten inom *grundläggande och gymnasial komvux* förbättras så att elever kan läsa kurserna på kvällstid och på helger. Likaså måste det ordnas 20-veckors kurser i de vanligaste ämnen för de elever som inte klarar heltidsstudier. Eftersom elevunderlaget inte räcker för att alla enheter ska kunna erbjuda sådana lösningar är ambitionen att dessa kurser ska undantas från upphandlingen och bedrivs i egen regi. Om egen regi inte har kapacitet för det bör det skapas särskilda anbudsområden med ett begränsat antal leverantörer.

Kurserna Svenska, Fysik, Kemi, Biologi, Religion, Historia, Samhällskunskap och Hemkunskap inom grundläggande komvux har *få sökande* och bör även i kommande upphandling *undantas* och vara ett specialuppdrag för egen regi. Särvux, Alternativ sfi och stadens sfx-utbildningar bör också de fortsättningsvis drivas enbart i egen regi. Likaså ska det klart framgå i förfrågningsunderlaget att det i förvaltningens uppdrag ingår att inom egen regi utveckla nya metoder och arbetssätt och att förvaltningen därför kan starta nya arbetsformer under avtalsperioden.

Staden har enligt Skollagen (2010:800) skyldighet att erbjuda *sfi-elever möjlighet att studera parallellt på grundläggande och gymnasial komvux* om de bedöms ha förutsättningar för det. De erfarenheter som hittills gjorts visar dock att majoriteten av det fåtal sfi-elever som läst vuxkurser parallellt med svenskstudierna antingen hoppat av eller inte klarat kursmålen.

Av den anledningen är förvaltningens förslag till lösning att denna kategori elever i framtiden ska hänvisas till anpassade kurser på grundläggande och gymnasial nivå.

Valfrihet är idag en självklarhet och utbudet i staden är mycket stort inom komvux. Det optimala är att det finns ett antal skolor att välja mellan men inte fler än att varje skola har tillräckligt många studerande för att kunna skapa någorlunda homogena studiegrupper och för att de kurser som erbjuds ska komma i gång. Utbudet ska också vara varierat vad gäller studietider, studietakt och geografisk placering.

I nuvarande upphandling begränsade förvaltningen antalet leverantörer. Trots det har det blivit för många skolenheter. Flera av de upphandlade utbildningsanordnarna har valt att förlägga verksamhet inom samma anbudsområde till flera adresser. Det har lett till en inte alltid optimal nivågruppering och till att många kurser måste ställas in. Dessutom försvårar det tillsynen och avtalsuppföljningen då det krävs stora resurser för en rimlig tillsyn av så många enheter. Förvaltningen anser därför att det är angeläget att *begränsa inte bara antalet leverantörer utan också antalet enheter*. För de verksamheter med anpassad undervisning som kräver stora resurser är det nödvändigt att *begränsa verksamheten till ett par tre enheter med strategisk placering i olika delar av staden*.

Ett annat skäl till geografisk styrning är att undvika att egen regi utarmas. Den satsning som nu planeras inom ramen för utbildningsförvaltningens satsning Campus Tensta där komvux planerar att kunna erbjuda anpassad utbildning för ca 250 ungdomar innebär en avsevärd utökning av egen regis kapacitet på Järva och skulle hotas av en alltför stark koncentration av externa utbildningsanordnare i t ex Kistaområdet.

Avbrotten inom komvux är ganska många vilket till viss del beror på att en stor del av eleverna är relativt nyanlända och rörligheten därför stor.

Alla avbrott är inte negativa. För en sfi-studerande kan ett avbrott för arbete eller praktik vara positivt för språkutvecklingen och den fortsatta integreringen. Det är dock viktigt att arbeta för att *minska de avhopp och avbrott* som beror på bristfällig information och förståelse för vad studier kräver. Förvaltningen arbetar därför för att *förbättra vägledningsinsatserna inför studier* och avser i kommande upphandling att *ställa tydligare krav på utbildningsanordnarna att arbeta proaktivt för att undvika avbrott*. Ett proaktivt arbete innebär att snabbt identifiera de elever som har olika svårigheter och på så sätt kunna fånga upp dem och erbjuda extra stöd. En annan viktig åtgärd är att ge eleverna information om möjligheter till andra lösningar om de har svårt att följa den planerade studiegången. Det kan t ex handla om att välja en långsammare studietakt eller att inom sfi få ett individuellt schema.

Proaktiva åtgärder för att sätta in stöd tidigt – skärpa kraven på uppföljning och stöd åt elever med svårigheter

Särskilt inom sfi men också på vissa kurser inom grundläggande komvux är studietiderna för vissa studerande långa. Förvaltningen bedömer att en anledning är att *elever med särskilda behov identifieras för sent* varför olika stödinsatser sätts in sent. Därför kommer ett krav att vara att skolorna ska arbeta mera *proaktivt*. Lärarna ska vid vissa bestämda tillfällen under kursen stämma av elevernas progression och i de fall den inte håller vidta åtgärder och dokumentera detta.

Ett optimalt upphandlingssystem

De utmaningar vuxenutbildningen står inför med snabba uppdrag från regering och riksdag och en växande grupp elever med behov av stora anpassningar kräver en verksamhet som är innovativ och föränderlig. Detta i sin tur kräver upphandlingsformer som möjliggör stor flexibilitet så att verksamheten snabbt kan ställas om, nya arbetsmodeller prövas och samarbeten utvecklas med olika företag och organisationer. I vissa fall är det önskvärt att kunna skriva avtal med leverantörer för en lång period för att kunna bedriva ett långsiktigt utvecklingsarbete. I andra fall t ex i samband med vissa mindre projekt är det önskvärt att kunna upphandla en relativt begränsad insats för en kortare tid. Det är också önskvärt att kunna skriva avtal som på vissa punkter skiljer sig mellan olika leverantörer.

Upphandlingsalternativ

De upphandlingsformer som vanligtvis används för att upphandla utbildning och som är rättsligt prövade är alla reglerade i lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, LOU, nämligen

- Kvalitetsupphandling – priset är fast och anbudet/anbuderna med bästa kvalitet antas
- Prisupphandling – anbudet med lägsta pris antas
- Pris-/kvalitetsupphandling – det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet väljs ut utifrån en viktad utvärdering av anbudets pris och kvalitet.

Allt fler kommuner väljer auktorisation i stället som ett alternativ till upphandling enligt LOU. Det rättsliga läget kring auktorisation är oklart eftersom det inte prövats i domstol.

En annan upphandlingsmodell som kan bli aktuell bygger på att utbildning är en icke-ekonomisk tjänst av allmänt intresse och därför inte behöver upphandlas enligt regelverket i LOU.

Upphandling enligt LOU

Det är omöjligt att möta de krav på flexibilitet som en flexibel vuxenutbildning med eleven i centrum ställer enligt regelverket i LOU. Ramavtal kan inte skrivas på längre tid än fyra år och i stort sett inga förändringar kan göras under pågående avtalsperiod.

Nämnden har valt att upphandla vuxenutbildningen med kvalitetsupphandling eftersom det vid prisupphandling föreligger stor risk att leverantörer sätter ett lågt pris och sedan inte kan leva upp till de åtaganden avtalet innebär. En kvalitetsupphandling innebär att beställaren gör en bedömning av vilka resurser som krävs för att erbjuda en god kvalitet och sätter pris efter det. Anbudsgivarna får beskriva hur de ska arbeta med olika delar av uppdraget och dessa beskrivningar utvärderas sedan utifrån ett antal kriterier om de ger mervärde. Bedömningarna av beskrivningarna blir naturligtvis i någon mån subjektiva vilket öppnar för överprövningar. Processerna kring överprövningar blir ofta långa och kostsamma.

Det har på senare tid framkommit att LOU faktiskt öppnar för en ökad flexibilitet i upphandlingar enligt LOU genom att det 2016 infördes en uttrycklig bestämmelse om att en ändring av ett kontrakt eller ramavtal kan vara tillåten under avtalets löptid om ändringen omfattas av en option eller en ändringsklausul. Detta skulle kunna öppna upp för att förvaltningen i kommande upphandling om den genomförs enligt LOU skriver in vissa optioner och/eller ändringsklausuler redan i förfrågningsunderlaget.

En konsekvens av regelverket i LOU är att de korta avtalstiderna hindrar ett långsiktigt arbete både för staden och för leverantörerna. Ett djupgående utvecklingsarbete kräver ofta längre tid än de fyra år lagen tillåter varför det är svårt att involvera upphandlade aktörer i ett sådant arbete. Verksamheten påverkas dessutom negativt inför under varje ny upphandlingsperiod eftersom det uppstår osäkerhet om framtiden bland både elever och personal.

En fördel som upphandling enligt LOU innebär är att beställaren kan begränsa antalet leverantörer vilket är en förutsättning för att en fungerande vuxenutbildning kan skapas med å ena sidan stor valfrihet och å den andra tillräckligt stort elevunderlag för leverantörerna så att kurser verkligen kommer i gång och att reell individualisering genom nivågruppering blir möjlig. En annan positiv konsekvens av ett begränsat antal leverantörer är att det förenklar närmare kontakter mellan beställaren och leverantörerna vilket är en förutsättning för att skapa ett Vuxenutbildning Stockholm där även de upphandlade leverantörerna inkluderas.

Auktorisation

Auktorisation är ett alternativ till att upphandla enligt LOU. Det innebär att en kommun ställer upp ett antal kriterier som måste uppfyllas och sedan får de utbildningsanordnare som uppfyller dessa krav rätt att bedriva utbildning i kommunen. Avtal skrivs och de gäller tills vidare. Inga volymgarantier ges utan det är elevens val som avgör vilken/vilka anordnare eleverna går till.

En fördel med auktorisation är att ett långsiktigt samarbete kan inledas mellan beställare och leverantör eftersom avtalen gäller tills vidare. Det betyder att en utbildningsanordnare kan satsa på lokaler och utrustning samt större utvecklingsprojekt.

Den stora nackdelen är att antalet leverantörer blir mycket stort i en kommun som Stockholm. En konsekvens av det är att risken är stor att många kurser måste ställas in eftersom ingen leverantör får tillräckligt många sökande. En annan följd av att eleverna sprids ut på många anordnare är att det med ett begränsat elevunderlag blir svårt att erbjuda en individanpassad undervisning. Dessutom finns det en risk att ingen leverantör erbjuder smala lite mera kostsamma lösningar vilket är ett problem inom t ex äldreomsorgen som regleras av lag (2008:961) om valfrihetssystem (loven).

För nämnden som huvudman blir tillsyns- och uppföljningsansvaret mycket resurskrävande. Redan idag med ett begränsat antal leverantörer bedrivs vuxenutbildningen på ett stort antal adresser

vilket gör att nästan all resurs går åt till platsbesök på bekostnad av ett gemensamt utvecklingsarbete.

Svårigheter att ändra utbudet

Både med LOU och med Auktorisation är det omöjligt att inom ramen för gällande avtal vända sig till en eller ett par leverantör om behov uppstår av en försöksverksamhet i mindre skala som nu när utbildningsplikten kräver att staden ska erbjuda anpassad utbildning. Alla leverantörer som har avtal inom anbudsområdet måste tillfrågas och/eller en ny upphandling göras

Upphandling utanför LOU

I maj 2017 överlämnades slutbetänkandet *Entreprenad, fjärrundervisning, distansundervisning* till regeringen. Inom ramen för utredningen ingick att bedöma hur entreprenad inom skolväsendet förhåller sig till LOU.

Utredningen gör bedömningen att tjänster som avser utbildning är så kallade NESGIs, dvs. icke ekonomiska tjänster av allmänt intresse, och därför inte omfattas av EU:s upphandlingsdirektiv och därmed inte heller av den nationella lagstiftningen som har ratificerat EU-direktivet genom beslut om ny LOU.

Utredningen drar slutsatsen att upphandling enligt regelverket i LOU inte behöver ske när uppgifter som avser utbildning inom skolväsendet överlämnas på entreprenad.

Staden har i sitt remissvar till betänkandet uttalat sig positivt till den tolkning av EU-direktivet som utredaren gör och ser att den skulle innebära positiva förändringar för kommunal vuxenutbildning och särskild utbildning för vuxna och avsevärt förenkla upphandlingsprocessen och leda till ett större lokalt inflytande över formerna för upphandling.

De fördelar förvaltningen ser med att kunna upphandla utbildning utanför regelverket i LOU är den frihet det ger arbetsmarknadsnämnden att anpassa kraven till de behov av flexibilitet och snabba lösningar som finns inom vuxenutbildningen i staden. Nämnden kan avgöra viktiga frågor som avtalsperiodens längd, hur anbuden ska utvärderas samt fastställa vilka kvalitetskriterier som ska gälla vid sidan av skollagens. Det ger möjlighet för nämnden att anpassa upphandlingen efter lokala behov och intressen. En annan fördel är att möjligheterna till överprövning reduceras.

Givetvis är det av yttersta vikt att upphandling även om den inte sker enligt LOU sker med utgångspunkt från det allmännas bästa och med beaktande av kommunallag, skollag, förvaltningslag, kvalitetskriterier med mera.

Nämnden har i Budget 2018 uppdraget att tillsammans med Kommunstyrelsen utreda förutsättningarna och utveckla formerna för upphandling av leverantörer av kommunal vuxenutbildning. I det arbetet är en analys av möjligheterna att upphandla vuxenutbildningen utanför LOU en del.

Det enda ställningstagande förvaltningen gör är att det är nödvändigt att begränsa antalet enheter som erbjuder anpassad utbildning så att resurserna samlas och eleverna kan få det stöd de behöver.

Jämställdhetsanalys

Förvaltningen har gjort bedömningen att det inte är aktuellt att genomföra jämställdhetsanalys av det som presenteras i ärendet. Däremot ska en jämställdhetsanalys göras i samband med arbetet inför beslut om upphandling.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Vuxenutbildning Stockholm i nära samverkan med ekonomi- och utvecklingsstaberna.

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att förvaltningen får i uppdrag att omedelbart börja arbetet med kommande upphandling av kommunal vuxenutbildning utifrån de riktlinjer som föreligger i detta ärende och att upphandlingen ska omfatta både ordinarie utbildning och anpassad utbildning.

Förvaltningen föreslår att förvaltningen får i uppdrag att erbjuda anpassad utbildning för 10-20 procent av eleverna.

Med anpassad utbildning avser förvaltningen sfi på studieväg 1 samt sfi på studieväg 2 och 3 om studierna kombineras med kurser på grundläggande och eller gymnasial nivå, främst gymnasiala yrkesutbildningar. Också de kurser på grundläggande och gymnasial nivå som vänder sig till elever som läser sfi är anpassade utbildningar. Sfi studieväg 2 och studieväg 3 är reguljära utbildningar för de elever som enbart läser sfi. Utöver de utlandsfödda finns en mindre grupp på 100-200 elever som av olika skäl oftast psykosociala inte kan delta i stor grupp och i normal studietakt.

Utbildningsplikten förutsätter att kortutbildade nyanlända erbjuds anpassad utbildningen. Förvaltningen föreslår att även kortutbildade utlandsfödda utanför etableringen ska erbjudas anpassad utbildning. Dels för att det är viktigt att också denna grupp får möjlighet att snabbare komma in i samhälls- och arbetslivet. Dels för att en fungerande verksamhet kräver ett relativt stort elevunderlag.

Även andra grupper kan vara aktuella för anpassad utbildning som t ex unga som tidigt hoppat av skolan och behöver utbildningsinsatser anpassade efter deras behov.

När det gäller egen regi föreslår förvaltningen att förvaltningen får i uppdrag att under det fortsatta upphandlingsarbetet utreda vilka möjligheter egen regi har att bedriva anpassad utbildning och om vissa utbildningar inom ordinarie utbud ska undantas i upphandlingen och enbart drivas i egen regi. Inom ramen för detta utredningsarbete är tanken att fortsätta diskussionerna med utbildningsförvaltningen om samverkan med stadens gymnasieskolor kring gymnasiala yrkesutbildningar.

När det gäller val av upphandlingsform hänvisar förvaltningen till det pågående uppdraget i Budget för 2018 som har att i samråd med kommunstyrelsen utreda förutsättningarna och utveckla formerna för upphandling av leverantörer av kommunal vuxenutbildning.

Det enda ställningstagande förvaltningen gör i själva upphandlingsfrågan i detta ärende är att det är nödvändigt att begränsa antalet enheter som erbjuder anpassad utbildning så att resurserna samlas och eleverna kan få det stöd de behöver och att dessa lokaler bör vara strategiskt placerade i staden så att de blir tillgängliga oavsett var eleverna bor.

Den nuvarande avtalsmodellen har visat sig ha både för- och nackdelar. Förvaltningen föreslår därför att **den nuvarande avtalsmodellen justeras** på vissa punkter inför kommande upphandling.

En förstärkning av nyckelpersonerna) Ansvarsfördelningen mellan förvaltningen och utbildningsanordnarna bör i stort sett vara desamma när det gäller rektorskap, studie- och yrkesvägledning och specialpedagogisk kompetens. En förstärkning av antalet nyckelpersoner ska utredas när det gäller anpassad utbildning.

Tydliga rutiner för tillsyn och uppföljning och Skärpning av möjligheten till åtgärder vid avsteg från avtalet Det är särskilt viktigt att det finns tydliga rutiner både för uppföljningen av avtalen följs och att utlovade mervärden uppfylls och hur brister ska hanteras. Förvaltningen avser att möjliggöra beslut om intagningsförbud tidigare än idag vid allvarlig brist.

Proaktiva åtgärder för att minska avhopp och onödigt långa studietider. Det är viktigt att tidigt identifiera de elever som har olika svårigheter och fånga upp dem och erbjuda extra stöd så att de inte hoppar av eller misslyckas. Förvaltningen avser att utöka vägledningsinsatserna inför studier men också kräva att skolorna arbetar mera proaktivt.

Antalet skolenheter begränsas Ett alltför stort antal enheter innebär att många kurser måste ställas in och att det blir svårt att individanpassa utbildningarna.

Möjlighet till geografisk styrning av lokaliseringen Det är viktigt att förvaltningen har möjlighet att påverka var stadens anpassade utbildning bedrivs. Under upphandlingsarbetet kan det bli aktuellt att även styra lokaliseringen av andra smala utbildningar.

Konsekvenser av förvaltningens förslag om anpassad utbildning

För att förvaltningen ska kunna införa anpassad undervisning i lite större skala krävs ökade resurser, ett begränsat antal enheter som bedriver anpassad undervisning, geografisk styrning, flexibla upphandlingsformer och en förbättrad tidig och djupare kartläggning.

De ökade kostnader anpassad utbildning innebär kräver en översyn av ersättningsystem och ersättningsnivåer. Förvaltningen föreslår att förvaltningen får i uppdrag att tillsammans med SLK göra en sådan översyn.